

SAMEN OP WEG - GAANDEWEG ÉÉN

500 jaar Reformatie en Oecumene

door Margriet Gosker

Gepubliceerd in: *Perspectief*, Internettijschrift van de Katholieke Vereniging voor Oecumene op 3 april 2017

<http://www.oecumene.nl/documentatie/500-jaar-reformatie/1337-samen-op-weg-gaandeweg-eeen-500-jaar-reformatie-en-oecumene>

Na 500 jaar protestantisme blikken we terug en kijken we vooruit. Het ideaal van die ooit zo bruisende beweging van de Reformatie was ongetwijfeld kerkvernieuwing. Tot de kroonjuwelen van de Reformatie reken ik het priesterschap van alle gelovigen, de vrijheid van een christen, die nooit iemands slaaf is, maar wel van harte en te allen tijde dienstbaar aan iedereen, de focus op de Heilige Schrift als Gods Woord en de nadruk op Gods vrije genade. Maar de Reformatie bracht ook de nodige bijverschijnselen met zich mee, die me met schaamte vervullen: onbegrip, verkettering en eeuwenlange strijd.

Voluit Oecumenisch Perspectief

Met dankbaarheid zie ik vandaag gebeuren, dat de reformatieherdenking voluit in oecumenisch perspectief staat. Dat was bij vorige herdenkingen wel anders. We mogen in 2017 dankbaar zijn om het vele goede dat de Reformatie heeft gebracht, maar laten we vooral ook blij zijn met alle vruchten van de oecumenische beweging. Zo worden we op het juiste spoor gezet om conflicten uit het verleden achter ons te laten en samen van harte de gemeenschap te zoeken. Veel oude controversen zijn gelukkig al overwonnen. We werken intensief samen in Raden van Kerken, in de Wereldraad en in talloze oecumenische organisaties. We voeren oecumenische dialogen en we proberen met nieuwe ogen – en zonder verkettering – naar onze geschiedenis te kijken. We leren ook steeds beter onszelf bewust te worden van onze eigen vooroordelen en misvattingen over elkaar. We gaan samen op weg, gaandeweg één. Zo willen we proberen om goede en geloofwaardige getuigen van Jezus Christus zijn.

Het Evangelie geloofwaardig verkondigen

Voor mij is het reformatiejaar 2017 een inspirerend, vrolijk, verwachtingsvol en vreugdevol jaar. Dat komt ook, omdat ik er mede vorm aan mag geven, in mijn functie als voortrekker van 500 jaar protestantisme. In mei 2015 kreeg ik van de Protestantse Kerk in Nederland voor mijn werk twee aandachtspunten mee. Het moest gaan over de betekenis, de kracht en de inspiratie van het protestantisme in kerk en samenleving, nu en in de toekomst. Maar het was even belangrijk om onze oecumenische contacten te versterken. Want dat is broodnodig als we het evangelie geloofwaardig willen verkondigen én voorleven in onze samenleving. Die opdracht heb ik met vreugde aanvaard. Het deed mijn oecumenische hart goed. Het wordt dus zeker geen exclusief protestants feestje op 31 oktober 2017. Voor het eerst in de geschiedenis wordt oecumenisch herdacht wat vijf eeuwen geleden heel Europa in rep en roer bracht. Dat er nu zoveel samen kan worden gedaan, stemt me dankbaar en hoopvol. Tijdens een bijeenkomst van de Raad van Kerken in Nederland in de herfst van 2016 mocht ik op uitnodiging deelnemen aan een levendig gesprek over 500 jaar Reformatie. Vóór Vaticanum II was zo iets echt ondenkbaar geweest. Dat dit nu wel mogelijk is, vind ik heel gewoon en tegelijk heel bijzonder. Er zijn nu zoveel initiatieven, waarbij mensen uit verschillende geloofstradities met elkaar samenwerken en elkaar in Christus ontmoeten. Te veel om op te noemen. Er worden deuren geopend, die vroeger gesloten waren. Mensen gaan echt met elkaar in gesprek, ze gaan samen eten, samen muziek maken, samen zingen en bidden.

'Als een lopende vuurtje'

De Protestantse Kerk organiseert het hele jaar door de estafette 'Als een lopend vuur' waarbij maandelijks een ander thema aan bod komt, dat per provincie wordt uitgewerkt¹ en overwegend oecumenisch is ingekleurd.

De Katholieke Vereniging voor Oecumene heeft 500 jaar Reformatie prominent op de agenda gezet. Daar ben ik dankbaar voor. Ook heeft de KVO een uitgave gepubliceerd - en in Nederlandse vertaling verspreid - van het Gemeenschappelijk Gebed (Common Prayer) bij 500 jaar Reformatie². Verder werkt de KVO zelf ook intensief mee aan het thema Rome-Reformatie, dat in het Zuiden van ons land in de nazomer van het reformatiejaar alle aandacht krijgt. Oude weerstanden spelen natuurlijk hier en daar nog wel eens op, en daar krijg ik in mijn werk ook wel signalen van. In eenheid groeien betekent niet, dat we er al zijn.

Het liep storm

Op 31 oktober 2016 ging het reformatiejaar onder grote belangstelling van start in de Lutherse kerk in Amsterdam. Het liep storm. Er moest een wachtlijst worden ingesteld. Dankzij de moderne technieken waren we verbonden met de bijeenkomst in Lund, waar paus Franciscus aanwezig was bij de opening van het reformatiejaar in Zweden. Het was indrukwekkend om daar via het beeldscherm even bij te zijn. Een van de sprekers in Amsterdam was bisschop Hans van den Hende. Hij heeft toen prachtig indringend gesproken over onze oecumenische opdracht. Hij zei: "De geloofwaardigheid van christenen groeit op het moment dat onze eenheid zich verdiept en steeds meer gericht is op een toekomst die rijk is aan belofte en aan de vruchten van de Geest. Uiteindelijk draagt de Reformatie pas echt vrucht wanneer we onze verdeeldheid te boven komen: herstel van eenheid is de Reformatie van vandaag".

Hoog tijd om elkaar te vinden

Wat ik toen niet wist is, weet ik nu wel. Dit laatste gevleugelde woord van Mgr Van den Hende is het motto geworden van de verklaring, die al eerder (in 2015) was aangekondigd door Dr. Arjan Plaisier, toen nog scriba van de Protestantse Kerk in Nederland en Mgr. Gerard de Korte, toen nog bisschop van Groningen-Leeuwarden. Plaisier zei toen al, dat vijfhonderd jaar gescheidenheid lang genoeg is geweest en dat het nu hoog tijd is om elkaar te vinden in Jezus Christus, die ons bindt. Op 18 maart organiseerde de KVO samen met Foculare een indrukwekkend, inspirerend en baanbrekend symposium in Nieuwkuijk onder de titel "Gaandeweg één, impulsen voor oecumenische vooruitgang".³ Op die zaterdag maakte het Rome-Reformatie Beraad een uitnodiging bekend aan alle christenen in Nederland bij de herdenking van 500 jaar Reformatie. Boven de verklaring staat: "Herstel van eenheid is Reformatie van vandaag".⁴

Groeien in eenheid: een gave van God

In Nieuwkuijk klonk in alle toonaarden, dat groeien in eenheid geen mensenwerk is, maar een gave van God. "Gaandeweg één" is dan ook geen programma, maar een gebed. Niettemin werden er kaarsen ontstoken, om vijf oecumenisch imperatieven te verbeelden, die ons helpen onze oecumenische roeping te verstaan. Ik hoop en bid, dat er in dit reformatiejaar vele nieuwe oecumenisch contacten opbloeien en dat we steeds meer naar elkaar toegroeien. Ik hoop en bid, dat het niet bij mooie woorden blijft, maar dat er ook daadwerkelijk stappen worden gezet op weg naar zichtbare eenheid. Misschien kan ik beter zeggen: 'beleefde' eenheid, maar dan niet in betekenis dat we beleefd zijn tegen elkaar, maar in de zin van ervaring, belevenis, meemaken dat we één zijn in Christus en de vreugde erover smaken, dat er meer is dat ons verbindt dan wat ons verdeelt. We mogen in oecumenische vindingrijkheid samen de uitdaging aangaan om in een hervonden katholiciteit schouder aan schouder te staan. Ik hoop en bid, dat we in de kracht van de Heilige Geest samen op weg gaan om in een nieuwe reformatie nieuwe wegen te zoeken van geloof en hoop. Voor mijn eigen kerk hoop ik, dat we de mooie naam: Samen op Weg, die we na de fusie een

beetje zijn vergeten, weer in ere kunnen herstellen, maar dan nu in bredere zin: Samen op weg als rooms-katholieken en protestanten: Gaandeweg één.

---

¹ <https://www.protestantsekerk.nl/actueel/evenementen/500-jaar-protestant/500-jaar-protestant> gedownload 29 maart 2017.

² <https://www.lutheranworld.org/content/joint-common-prayer-lutheran-catholic-common-commemoration-reformation-2017>
gedownload 29 maart 2017.

³ <http://www.oecumene.nl/documentatie/500-jaar-reformatie/1332-de-vreugde-was-zichtbaar-en-voelbaar.gedownload> 29 maart 2017

⁴ http://www.raadvankerken.nl/pagina/4376/herstel_eeheid_is_reformatie_va&highlight=reformatie gedownload 29 maart 2017.